

více si vydělal, měl možnost vzdělání a postupu a možnost plně a dobře využít svůj život. Přizpůsobiti lidi práci a práci lidem je úkolem sociálních odborníků. Proto je nutný přesný pracovní plán a přesné rozdělení úkolů a je třeba vésti zaměstnance tak, aby přidělené jim úkoly plnili pod osobní zodpovědností. Průmyslový podnik není a nemůže býti nikdy veřejný úřad nebo sociální ústav v tom smyslu, aby na jeho hospodářství doplácela veřenost. Všem lidem v podniku musí býti jasno, že žijí jen z toho, co si vydělají a že každé zlepšení svých pracovních podmínek si musí vydobýti vlastní hlavou a vlastní prací v podniku. Podnik je vystaven všem vlivům života, příznivým i nepříznivým a proto potřebuje takových zaměstnanců, kteří by s ním cítili. Proto vlastně pod slovem spolupracovník máme rozuměti spolupodnikatel. To znamená člověka, který dává plnou protihodnotu za hodnoty přijaté a který tudíž dává svému závođu a lidské společnosti víc, než zač je placen. Právě z tohoto plus se tvoří rozmach závođu, stejně jako kultura a civilisace lidstva. Vyspělý stav lidské společnosti nedává ani zaměstnancům, ani zaměstnavatelům plné právo na to, aby spotřebovali celý výnos práce podniku. Moderní podnik jest dílo spolupráce mnoha lidí, žijících i již zemřelých a proto nelze zapomenouti, že podnik jest více nežli jednotlivec. Ukládá všem svým příslušníkům povinnost, aby jej udrželi silným a s rezervami sil, jako nositele pokroku a lidstva budoucnosti.

J. A. Baťa ve své přednášce odsoudil syndikáty a kartely a projevil nesouhlas se zvyšováním cel. Nápravy nynějších poměrů lze docílit jenom součinností pracujících lidí, podnikatelů a zaměstnanců. Součinnosti a spolupráce je třeba i ve veřejné správě. Dr. Jindřich.

Šesté rokování německých právníků v Československu bylo nečekaně přeloženo z původního místa určení v Brně do Karlových Varů na svatodušní svátky ode dne 2. června do 5. června 1933. Přeložení — podle důvěrných zpráv — nestalo se z technických důvodů, ale jinak způsob rokování udržuje se i letos v obvyklých mezích, již téměř tradičních. Z cizích německých právníků slíbili se zúčastniti prof. Dr. Ernst Swoboda ze Štýrského Hradce, prof. Dr. Wolfg. Mittermaier z Giessenu, prof. Dr. Grimm z Essenu a min. rada rak. spolk. ministerstva financí ve Vídni Dr. Fr. Gross. vr.

Mezinárodní kongres pro římské právo. (Congresso internazionale di diritto Romano.) — Letošní rok, v němž romanisté vzpomínají 1400. výročí publikace Justinianových Digest, byl Itálii, jež se dovede ve všech směrech hlásiti za dědičku starořímské tradice, vítanou příležitostí, aby vedle dvakrát již pořádaného národního kongresu pro romanistiku (III. Congresso nazionale di studi Romani), svolala též i mezinárodní zástupce na zvláštní, shora uvedený mezinárodní kongres (17.—27. dubna t. r.)

Byla to především Bologna, k níž se poutá tolik z historie středověkých osudů Justinianovy kodifikace — vzpomeňme jen glossátorské školy Irneriovy, — jež ve slavnostním hávu vítala účastníky k zahájení kongresu. Kongres byl zahájen korunním princem italským v Archiginnasiu, bývalé budově universitní, kde vyrostlo heslo: Bononia docent. Proto také v četných přednáškách, proslovených romanisty světového jména, bylo vzpomínáno úkolu glossy a vůbec stavu římského práva ve středověku, jak tomu napovídají již názvy přednášek: Scuola di Ravenna e scuola di Bologna (proslovená professorem Leichtem). Bologna e Pavia (přednesená prof. Vaccarim). La codificazione e la glossa (prof. Torelli). Prof. Genzmer pronesl speciální přednášku o glose u D 50, 17; v přednášce prof. Landucciho vzpomenuto významu Accursiova (jeho jméno dvozeno prý z toho, že »accurit et succurit tenebras iuris civilis) a humanistů. Prof. Celisse promluvil o řím. právu ve statutech. O trestním právu římském a jeho vlivu na středověké jméno, zvl. italské, referovali prof. Cecchini a Dahm.

Velmi zajímavý byl program druhého dne kongresu, kdy reprezentanti některých národů mluvili o recepci řím. práva v jich vlasti neb

aspoň o jeho vlivu na domácí právo své vlasti. Tak prof. Lee mluvil o římském právu v britském imperiu, De Visscher o řím. právu v Belgii, Stoicesco vzpomněl vlivu řím. práva na soukr. právo rumunské, profesoři Lerraina a Tabera o Justinianově kodifikaci a vlivu jejím na Španělsko; o řím. právu ve Spojených státech severoamer. přednášeli prof. Radin a Sherman. Prof. Rabel mluvil o recepci řím. práva v Německu. Van Oven nastínil vliv římské jurisprudence na právo nizozemské; se zájmem byla též vyslechnuta přednáška prof. Mutoa z Tokia, pronešená italsky, o právu římském a japonském.

V rámci boloňského zasedání, jemuž — jak nelze opomenouti — předsedal jeden z nejpřednějších romanistů dneška, prof. Riccobono, a do jehož předsednictví byl jmenován za Československo prof. Vážný z Masarykovy university, byl uspořádán též zájezd do Ravenny; zde v apsidě kostela San Vitale je umístěn mosaikový obraz Justinianův a jeho manželky Teodory s celým dvorním průvodem, se svatozářf kolem hlavy.

Po jednodenním přerušení pokračoval kongres v Římě, kde současně s ním pořádán již III. národní kongres romanistických studií. (III. Congresso nazionale di studi Romani); z osmi dosavadních sekcí tohoto kongresu pořádána letos sekce věd právních jako pokračování boloňského mezinárodního kongresu za předsednictví prof. Scialoje, organisátora italské romanistiky, jenž společně s úsilím svých vynikajících žáků P. Bonfanteho, loňského roku zesnulšího, S. Riccobona, Perozziho a Rotondiho (oba poslední též již jsou mrtvi) postavil italskou práci v romanistice na mezinárodním fóru na první místo.

Proto také při slavnostním zahájení obou kongresů na starořímském kapitolu (Campidoglio), za předsednictví min. předs. Mussoliniho a starosty Říma Boncompagni Ludovisiho uděleno prof. Scialojovi za jeho vědecké zásluhy i jako vychovateli tří generací římské měšťanství (cittadinanza Romana).

Vlastní práce kongresové konány pak v sálech Institutu pro romanistická studia (Istituto di studi Romani), kde zahájeny přednáškami, věnovanými — sledujeme-li především kongres mezinárodní — nejstarší fási římského práva, zákonu XII. tabulí (prof. Berger, Funcioli); avšak převážná část přednášek tohoto kongresu se týkala jednak vlivů cizích, zvl. východních na římské právo, jednak problému interpelačního, jednak římského procesu civilního za Justiniana. Několik přednášek se týkalo papyrologie (prof. Calderini, prof. De Ruggiero, jenž mluvil o papyrologii a právu justinianském), konečně více přednášek bylo úplně samostatných. (Riccobonova přednáška o problému vůle ve vývoji římského práva, Harderova o Ciceronově právní filosofii, Murisonova o právu u římských básníků a více jiných.) Z přednášek o cizích vlivech na římské právo dlužno se zmíniti o přednášce Küblerově, Strouxově a Sennově a řeckém vlivu na římské právo na konci republiky; Collinet, Bortolucci, Ciapessoni o vztahu mezi západem a východem, stejně i prof. Weiss z německé university pražské, jenž mluvil na téma: »Práva helenistická a právo římské«; rektor německé pražské univesity San Nicolò »O problémech vlivů provinciálních na právo byzantské«. Prof. Senn pronesl velmi informativní přednášku o vlivu křesťanství na civilní zákonodárství římské, stejně pak i Bariera, Beck, Riccobono a Roberti promluvili o Justinianovi a křesťanství; prof. Nallino měl přednášku o právu moslemánském a vztazích jeho k právu římskému. V serii přednášek o problému interpolačním byly na programu přednáška Gradenwitzova, Guarneri-Citatiho, Collinetova, Mencaleoniho, Schutzeho, o problému předjustinianských změn textů promluvili prof. Abertario, Niedermayer a Siber. Zde nutno uvést i přednášku prof. Vážného z Brna: Byzantská teorie o continuatio furti. Z přednášek, vztahujících se k civilnímu procesu římskému, nutno uvést aspoň přednášku Biondiho, Bettiho, Balogovu a velmi hluboce pojatou řeč Wengero-rovu o některých zvláštnostech Justinianova civilního práva procesního.

Jednou z nejzajímavějších přednášek, již k závěru kongresu pronesenou, byla přednáška lipského profesora Koschakera o začátcích římského práva dědického ve světle srovnávacího práva.

III. Národní kongres pro studia romanistická měl jiný cíl než kongres mezinárodní, vzpomínající díla Justinianova; jednak oslavoval 2000. výročí vlády Augustovy, jež dala tak rozsáhlou měrou vzrůstu římskému imperiu i římské kultuře, jednak se věnoval otázce, jak zavést latinu jako mezinárodní vědecký jazyk dneška, jímž by aspoň v kruzích vědy odstraněny byly překážky linguistické, jež tolik stojí v cestě jejímu rozmachu. V tomto směru byla nejvýznamnější přednáška ředitele Institutu římských studií Galassi Paluzziho o latině jako vědecké řeči dneška vůbec a prof. Nillosevicha o latině, jakožto mezinárodní řeči věd technických. Z přednášek ostatních, jichž bylo proneseno na 300, z oboru antiky po stránce archeologické nutno vzpomenouti aspoň přednášky brněnského prof. V. Groha o nejnovějším nálezů římských mincí císařských na území republiky československé. Ostatní přednášky věnovány antice po stránce renesance i době moderní, oboru klasické i moderní literatury a filologie a oboru technických a přírodních věd, pokud mají vztah k sféře romanistiky. Dr. Jos. Klíma.

Přednášky extenzie university Komenského po slovenskom vidieku. — Tak prednášali prof. Dr. Milota (o trestnosti vyhnania plodu), Dr. Bušek (o pomere cirkvi k štátu), Dr. Horna v Nitre (o dezindustrializácii) a univ. doc. Dr. Garvaš na pozvanie Spolku podtatranských akademikov v Lipt. Sv. Mikuláši (o dezindustrializácii a náhrade slov. priemyslu). Prvú prednášku z oboru práva obchodného konal v Nitre za spoluporiadateľstva spolku »Nitran« a okresného sudcovského sboru profesor Dr. Karol Kizlink na téma: *Vliv kapitálovej koncentrácie na právne útvary hospodárskeho podnikania*. Prednáška bola na podobné téma podaná menovaným i v Baňskej Bystrici a v Nových Zámkoch. Prednášajúci objasnil a rozobral dnešné formy kapitálovej koncentrácie a to kartely, záujmovú pospolitosť, koncerny, holdingy a trusty. Pre rozluštenia daného tématu kladie si prednášateľ k riešeniu predovšetkým dve otázky: jak sa prejavuje dosah koncentrácie na právny život zúčastnených podnikov a jaké nové právne problémy vznikajú v spojitosti s týmito javmi? Uvažuje tu o právnom podklade (základe) sústreďenia (koncentrácie) podnikov a konštatuje, že často ide o základ smluvný (obligácie-právny), zvlášť pri rôznych typoch záujmového spoločenstva (Interessengemeinschaften). Je to smluva o vyrovnaní ziskov, o delegovanie osôb do správnych a dozorčích orgánov spoločnosti. Inde zas základom tejto koncentrácie je sústreďenie účastín alebo podielov podniku v jednej ruke (Einmangesellschaft). Kritizuje a skúma prípustnosť tohto. Ďalej rozbieha do jakej miery pripúšťa právny poriadok subordináciu podniku pri vertikálnej koncentracii bez toho, že bola dotknutá tým právna samostatnosť ovládaného podniku. Hlavné právne problémy sú však vyvolané štrukturálnymi zmenami sústredených podnikov. Dosah koncentrácie prejavuje sa predovšetkým zmenenými predpokladmi, na ktorých je vybudované vedenie spoločnosti (podniku) a zodpovednosť z neho plynúca. Účastinná spoločnosť v koncerne vertikálnom podržuje svojich orgánov, avšak faktické vedenie a faktická zodpovednosť presunuje sa na činiteľov stojacích mimo spoločnosť alebo nad ňou. Poukazuje na typické dôsledky tohto: oslabenie právnej pozície valného zhromaždenia, účastinára, zmenšenie publicity spoločnosti, naproti tomu však vzrast moci výkonných orgánov bez dostatočnej kontroly a publicity internej. Ako záver konštatuje, že napriek zhrútenia takých koncernových útvarov, pokladá dnešnú dobu súmraku koncernov za obdobný jav, aký Európa prestala v 60—70 rokoch m. storočia v kríži účastinných spoločností. Dnes vidíme, že príčinou tohto bola ľudská špatnosť s nedostatky zákonnej úpravy. S istou obmenou možno hovoriť o istých príčinách úpadku a rozkladu vyšších koncentračných útvarov. Všade